

ARMÁDA MOCI ZBAVENÝCH

PAMÁTKA NA NĚMECKÉHO KRÁLE AVIATIKŮ.

Na obrázku našem spatřujeme památku, kterou po sobě zanechal W. Boelke, nazývaný králem německých aviatiků. Je to kus plátna, vyřezaný z jeho stroje. Na plátně křížky naznačené je počet strojů, které zničil v bojích ve vzduchu. Vše tato je nyní v Paříži a byly za ni nabídnuty značné obnosy sběrateli válečných památek.

ho ministra, a hraběte Štěpána Tiszy, uherského premiera. Berechtold stal se, jak se praví, rádeem mladého rakouského císaře, Karla. Ve Francii v průběhu války došlo k častým politickým změnám. Nejpozoruhodnější byla nepochybně ona dne 17. března roku 1917. Když Aristide Briand, premier a zahraniční ministr, byl nucen ustoupiti s celým svým kabinetem. — Briand zastával úřad premiera v nejkritičtější době pro Francii. — Nastoupil tento úřad po René Vivianim, který byl členem komise, jež nedávno navštívila Spojené Státy. Francie je laskavou i k padlým státníkům. Tito nejsou nuceni, aby vzdali se veřejného života.

PRÁCE NĚMECKÝCH OBCHODNÍCH ZVĚDŮ

Časopis Printers' Ink přináší v posledním svém čísle zajímavá odhalení o nesvědromých metodách Němců v současných s ostatními národnostmi v obchodě a z tohoto líčení vychází na jevo, že Němci ve všech oborech lidské činnosti si počínají stejně výbojně jako v diplomacii. Systematický způsob, kterým Němci v minulosti užívají odboru pro tajnou službu k 'holografickému proniknutí' do jiných zemí, budí teď zájem spojenců, neboť jedná se o to, jak tempo německým metodám má se po válce čelit.

Vyšetřování německých metod, používaných k získání hospodářského vlivu v různých zemích, jež ukázaly se pro Německo tak prospěšnými, provedeno bylo v několika zemích. Výsledky tohoto vyšetřování vyvolaly značný rozruch a celá řada publicistů, zvláště ve Francii a Itálii, odsuzovala toto zlo a poukazovala na velké jeho nebezpečí.

Pisatel článku v hořejší zmíněném časopise jako zástupce skupiny amerických společností, který zřídil si svoji hlavní úřadovnu v Německu, měl příležitost poznati dobře záluďné tyto německé metody obchodní a jeho článek má cenu, poněvadž je psán ze zkušenosti. Pisatel zmiňuje se o tom, že Němci v snaze získati obchodní tajemství podniků jiných národností, prohlížejí kufrы obchodních zástupců během dopravy i na nádražích, studují poštovní korespondenci, kabelogramy, telegramy a vše, co poskytnouti může jim informace, kterých mohli by použiti ve své soutěži. Na každém nádraží v obchodních tepnách na hranicích, na každé poště a telegrafním úřadě mají své zvědy, již neproměškají jediné příležitosti k získání potřebných informací.

Posluha v hotelu, který nebude žádného podezření, může býti jedním z takových zvyčadel. Mohou jimi býti i jiné zřízení, vládní i soukromí, neboť systém je úplný a jedno kolečko zapadá dobře do druhého jako u důmyslného stroje. Německí agenti vědí o amerických strojích v důsledku tohoto vyzvědačského systému v obchodě více než američtí agenti.

Před válkou pisatel článku měl příležitost hledati nabídky na tisk a vazbu ilustrovaných katalogů strojů. Anž byl by vyzván, dostal se jistý Němec s plnými podrobnostmi o zamýšlené práci a odevzdal ceny ve jméne žisté tiskařské a vydavatelské společnosti v severním Německu. Jeho ceny byly menší než francouzských tiskařů. Francouzský zákon vyzáduje, aby jméno tiskaře nalézalo se na tiskopisem. Poněvadž považoval za pravděpodobné, že nebylo by zádné, aby na katalogích těchto byl patrný německý původ, navrhl několik způsobů, jak vše obehati. Bylo dobře patrné, že v obcházení francouzských zákonů dobře se vyzná.

To je jenom jeden případ německého obchodního vyzvědačství. — Dalo by se jich ale uvésti na tisíce. Právě se — a je to ostatně potvrzeno — že Němci v tomto obchodním vyzvědačství počínají si tak důkladně a tak systematicky jako při vyzvědačství vojenském a diplomatickém. Z toho důvodu to znamená pro svět stejně nebezpečí jako vojenská a diplomatická útročnost. Celá řada hospodářských pracovníků ve Francii a Itálii této záležitosti věnuje zvýšenou pozornost a radí k velké opatrnosti pro budoucnost.

Němci pomocí těchto metod podařilo se dosáti značného hospodářského vlivu v různých zemích a bude nutno těmto pokusům po válce čeliti jako dnes čeleno je německé vojenské výbojnosti. Německo je plno ohledů k mužům, kteří jsou obchodními cestujícími v cizích zemích. Takovým, jsou-li ve vojště, uděluje se dovolené, aby navštívili staré své zákazníky. Žádá se ale na nich, by vyzvědali ve prospěch Německa a zvláště odměny jsou udílány těm, kdož docílí dobrých výsledků. — Takový člověk nejenom odprodává německé produkty, ale vychvaluje svoji zemi a při tom snaží se získati všechny informace ohledně sousedů Německa. Němci takovou práci považují za záslužnou a hodnou odměny a tuto odměnu také poskytují.

ských pracovníků ve Francii a Itálii této záležitosti věnuje zvýšenou pozornost a radí k velké opatrnosti pro budoucnost.

Němci pomocí těchto metod podařilo se dosáti značného hospodářského vlivu v různých zemích a bude nutno těmto pokusům po válce čeliti jako dnes čeleno je německé vojenské výbojnosti.

Německo je plno ohledů k mužům, kteří jsou obchodními cestujícími v cizích zemích. Takovým, jsou-li ve vojště, uděluje se dovolené, aby navštívili staré své zákazníky. Žádá se ale na nich, by vyzvědali ve prospěch Německa a zvláště odměny jsou udílány těm, kdož docílí dobrých výsledků. — Takový člověk nejenom odprodává německé produkty, ale vychvaluje svoji zemi a při tom snaží se získati všechny informace ohledně sousedů Německa. Němci takovou práci považují za záslužnou a hodnou odměny a tuto odměnu také poskytují.

Tyto metody jsou tajemstvím pozoruhodného německého úspěchu v obchodě a průmyslu. Celé Německo prodechnuto je militarismem. Voják je v Německu polo-bohem. Ale vojenská moc musí spočívat na moei hospodářské a proto stejně úctě těší se ti, kdož podepírají tuto hospodářskou moc. Německo věří v připravenost a tudíž již v průběhu této války pracuje na plánech nového obchodního rozjetí po obnově míru. A můžeme býti jisti, že tyto plány budou také provedeny. A proto nestačí poukazovati jenom na vojenskou německou nebezpečí, ale i na tuto obchodní rozpínavost, které nutno je čeliti stejně energicky jako oně na poli válečném. A Německo bude poraženo anebo vyjde z války poměrně dobře, obchodní výbojnost možno od něho očekávati a proto je nutno býti na stráži.

ARABOVÉ PROTI TURKŮM

Jedním z nejzajímavějších důsledků světové války je oživení arabské národnosti, která postavila se na odboj proti Turkům a vytkla si za cíl vytvoření vlastní nezávislé říše. Spojenci poskytli Arabům pomoc v této snaze a důsledkem toho jest, že značná část Arabie byla zhabena tureckého jha a všechny známky nasvědčují tomu, že trvale.

Arabové jsou národem v mnohém ohledu obdivuhodným. Liší se značně od Turků a Egyptanů. Jsou v mnohém ohledu podeceňováni a jejich historii nevěnuje se taková pozornost, jaká by se jí po zásluze věnovati měla. O druidy slavného arabského kalifátu ví se dnes málo. Je málo známo, že arabská říše na výši své slávy byla jen o málo menší, než říše římská, které v historii věnuje se taková pozornost.

Po více jak šest století Arabové byli svrhovanými pány v západní Asii, severní Africe, v krajině od hořejšího Nilu až po Černé moře, nad větší částí Španělska a po

jistou dobu i nad značnou částí nynější Francie, stejně jako pobřeží Středozemního moře, tedy od Perakého záliva až k Pyrenejím.

Kalifové Ommeyad, Abbasid a Fatimite byli pány Egypta, Tripolska, Marokka, Španělska, Syrie, Iranu a Khorossanu. Kdyby nebylo častých neshod s místními emiry, byli by schopni zmocniti se Itálie a celé Francie.

Angličané provedli mistrovský tah, když přiměli krále Hadžazu, aby přijal sultanát nad obnovenou arabskou říší. A zatím co Turci se svými německými veliteli jsou zatlačováni stále více na sever do Palestiny, říše arabská se šíří.

Nej o tom pochybnosti, že Anglie má v úmyslu zříditi nad novou Arabii protektorát, podobný onomu v Egyptě. Za takových okolností byla by možná kolonizace Palestiny židovským obyvatelstvem. Arab je dobrým sousedem. Turci není. Arab je milovníkem všeho krásného a jeho záliba v krásném je naznačována krásnými stavitelskými památkami v četných městech. Turci nenkázali se milovníky krásného umění a spíše nežli tyto památky, než aby se starali o jich zachování. Arabská literatura pak je pokladnicí pro filosofy všech zemí. Arab nikdy nebyl přítelem Turka, přes to, že vázalo je k sobě společné náboženství. Turci nedovedli si získati důvěry národa, který kdysi byl pánem oblastí při Středozemním moři. Arabové tudíž rádi zbavili se tohoto tureckého jha.

Nová Arabie byla by národností bez peněz a přírodních zdrojů, kdyby nedostalo se jí pomoci. Angličané mají v úmyslu k bývalé plodnosti povznesti znovu Mesopotamii. Ta může se ukázati zásobárnou nové Arabie. Anglická energie na troskách starých říší může zbudovati říši novou a Bagdad opět může povznesti se k slávě, které se těšil za kalifátu Haruna al Rašida.

BOERSKÁ VOJSKA V EVROPSKÉ VÁLCE

Mez vojskem, které na západní frontě shromáždila Anglie, není statečnějších vojáků nad Boery, dle prohlášení korespondenta časopisu London Times. Skutečnost tato jest tím zajímavější, uvážíme-li, že ještě před několika roky Boeri nalézali se ve zbrani proti Anglii. Složení tohoto boerského vojska je velice zajímavé. Nalézají se tu lidé, kteří v poslední boerské válce veleli značně silným vojenským oddílům a vyznamenali se statečností. Jsou tu synové majitelů rozsáhlých plantáží, dva soudecové a jeden člen parlamentu.

Na počátku světové války Boeri byli obklíčeni Němci doma a je dobře známo, s jakou chabrostí bojovali proti nim. Mají nesporné zásluhy o to, že německých kolonií v Africe Angličané zmocnili se poměrně snadno, bez velikých ztrát. A stejně i na evropské frontě osudy válečné poskytl jim příležitost, aby osvědčili se v boji a žádné vojensko neukázalo se schopnějším, než tyto bojovníci z jižní Afriky. Vyznamenali se zvláště v bojích o Delville les a u Arrasu.

V bojích ve Flandrech opět připadlo jim důležité místo na bitevním linii. Byla to boerská vojska, která učinila pozoruhodný postup v území, které nalézá se východně od Frezenbergu. Zmocnili se dobře opevněné Borry farmy a Vampire a Bremen žancí s jinými stejně silnými posádkami a měli lví podíl na dobytí Potsdam šance. V posledně jmenovaném místě provedli skvělý útok a osvědčili obdivuhodnou statečnost.

Nalézali se na pravém křídle, kterému připadla největší práce, poněvadž zde německý odpor byl nejhouzevnatější. Německé strojevé pušky působily jim největší obtíže, ale Boeri provedli svůj útok přesně dle rozkazu, bez ohledu na značné svoje ztráty. Osobní statečnost mezi těmito bojovníky z jižní Afriky je obdivuhodná. Mnozí z nich mají zkušenosti z války proti Anglii a těchto nyní plně používají v bojích proti Němcům v zájmu Anglie, kterou před desíti roky považovali za svoji nepřítelkyni.

GEN. KORNILOV, který v důsledku své dosud náležitě nevyšvětlené revolty zbaven byl velení ruských armád a poslán do vězení, kde očekává soud, není jediným vojenským vůdcem, jehož kariéra v průběhu války byla zakončena. Není také doposud jasno, jestli trvale rozmožni armádu těch, kdož zbaveni byli moei, neboť ruský soud může uznati jeho nevinnu a vlastenecké podněty, jež vedly jej k akci a poslati jej zpět na vojenskou dráhu, na které se tak osvědčil.

O osudu generála Kornilova nebylo doposud rozhodnuto a není jisto, bude-li odsouzen upadnutí v zapomenutí jako mnoho jiných vůdců v přítomné válce. Každá válka a každá národní krize má řadu takových neželených vedlejších — mužů, jichž jména jsou na chvíli v ústech každého a o nichž mnoho píše se v časopisech, ale již upadnou pro nějakou chybu aneb pro porážku v zapomenutí.

Kdo dnes mluví o generálu von Kluckovi, který vedl německý nápor na Paříž a o kterém v srpnu a v části září roku 1914 mluvilo se jako o znamenitém vojevůdci, jenž schopně dovedl řídit dokonale vypravěný německý válečný stroj? Byli větší generálové a též schopnější vojevůdci než byl von Kluek, ale jeho vítězný postup na Paříž učinil z něho v Německu národní hrdinu, jehož jméno slo od úst k ústům.

Osud na okamžik postavil jej do popředí jevístě a ozářil jej světlem reflektoru. Před bitvou na Marne v Německu jméno jeho vyslovováno bylo s fietou a obdivem. Ale po porážce německých vojsk na Marne přestalo se o něm mluvit. Depeše sdělily, že upadl v nemilost u císaře Viléma a jiné depeše sdělily, že dán byl na odpočinek na vlastní žádost dne 20. října, roku 1916. Žáje nyní v ústraní a nikdo na něho nevzpomene, leč když mluví se o osudné bitvě na Marne, která zhatila německé plány na rychlé zdolání Francie.

Jiným, podobně poniženým válečným vůdcem byl generál von Moltke, náčelník německého generálního štábu na počátku přítomné války. Moltke byl rádeem německého císaře Viléma a považuje se za původce porušení neutrality Belgie. Také o tomto vůdci mnoho se mluvílo při zahájení války, ale upadl stejně v nemilost u císaře jako von Kluek, neboť kladeno bylo mu za vinu, že zavinił odklad v Belgii, jenž měl v důsledku katastrofou německých vojsk na Marne. Depeše sdělily, že onemocněl v prosinci roku 1914 a zemřel v ústraní dne 18. června r. 1916.

Osud byl krutým k von Kluckovi a k von Moltkemu, ale nebyl o nic milosrdnějším k vítězům nad nimi. V době ústupu Němců u Mons mnoho mluvilo se o anglickém generálu Frenchovi, ale dnes již jméno jeho neobjevuje se ve válečných zprávách. Kdo dnes mluví o generálu Gallienim, který prohlasován byl za záchrance Paříže, když shromáždil zbytky vojsk, jež byly po ruce a nechal je rychle dopravit v nákladních automobilech na bitevní frontu, aby utkaly se s Němci, dorážejícími již na brány Paříže?

Sir John French, hrdina bitvy u Mons a jistě jeden z nejvíce oblasovaných vojevůdčů, vytvořených přítomnou válkou, vedle Joffrea a Hindenburga, nalézá se nyní v Anglii, kde vede dozor při organizaci armádních jednotek. Bojiště ve Francii je již nezná. Není o tom sporu, že generál French řídil schopně malé sbory, jež tehdy Anglie měla ve Francii, ale bylo mu vytýkáno, že nedovedl následovati a využítkovati svých úspěchů a proto byl odvolán.

Generál Joseph Simon Gallieni, jenž shromáždil proslulou pařížskou armádu, o její existenci neměl nepřítel ani tušení, stal se ministrem války. Nebezpečí již nehrozilo Paříži, neboť nepřítel byl odražen. Gallieni ale neměl mnoho klidných chvílí. Byl kritizován pařížskými žurnalisty téměř od onoho okamžiku, kdy nastoupil úřad. Zemřel ve svém úřadě a pochován byl s příslušnými počtami vojenskými v Paříži, což nebylo by bývalo možností, kdyby byl nepro-

jevil takovou pohotovost ve chvíli nejvyššího nebezpečí pro kapitol Francie.

Z dědičných panovníků ve válečných oblastech císař rakouský, František Josef První, a král rumunský, Karel První, zemřeli. Car ruský, Mikuláš, a řecký král, Konstantin, byli sesazeni. Petr První, král srbský, Mikuláš, král černo-horský, a Vilém, kníže albánský, vypuzeni byli do vyhnanství armádami nepřítelů. Král belgický, Albert, a král rumunský, Ferdinand, bojují dnes se zbytky svých armád v malých územích, jež zbyla jim z jejich království.

V rakouském císaři, Františku Josefovi Prvnímu, zemřel jeden z nejvíce autokratických panovníků světa. Nechopná jeho diplomacie způsobila přítomnou světovou válku. Rumunský král Karel nehrál žádně důležitější úlohy v přítomné válce.

Oba sesazení monarchové byli zrůdi svého lidu. Řecký král, Konstantin, odstraněn byl z toho důvodu, že zůstal netečným k útěpní lidu a bezohledným ke konstituci. Postavil zájmy svého svatvra, německého císaře, nad zájmy svého lidu a značným dílem přispěl k vítězství teutonických spojenců na Balkáně.

Ruský car Mikuláš nebyl snad zrůdem druhu Konstantinova, ale byl slabochem, hříčkou v rukou dvorních intrikářů a carevny, kteří byli nakloněni Německu. A současně s carem padla celá řada ruských státníků a generálů. Revoluce pak v Rusku vytvořila takový stav, že pády různých státníků a generálů jsou na denním pořádku.

Velkokníže Mikuláš, o kterém tak mnoho mluvilo se na počátku války a jenž vedl ruské voje k mnohému vítězství, nalézá se v ústraní na Krymu, kde píše své paměti. Generál Snehomlinov byl usvědčen ze zrady a odsouzen do žaláře na doživotí. Generál Rennenkampf byl odstraněn.

Otče vlády v Anglii nalézaly se v průběhu války v různých rukou. Jedním z nejzajímavějších anglických státníků, které smetla válka, byl Winston Churchill, první lord admirality na počátku války. Nezdár dardanelské kampaně připravil jej o popularitu. — Nalézá se dosud v ministerstvu Lloyd George, ale nezaujímá tak vynikajícího postavení jako na počátku války. Stejná příčina způsobila pád lorda Fishera.

Právě se, že o dnešních skvělých organizacích německých ponorek velkou zásluhu má admirál von Tirpitz. Při zahájení německé ponorkové kampaně mnoho se o něm mluvilo a psalo, ale dnes přestal býti střediskem zájmu.

Francie zdá se býti laskavější ku svým generálům. Generála Joffrea, vítěze na Marne, zbavila se vrchního velení francouzských vojsk, poněvadž je již starý a je třeba energiečtějších duchů, ale oslabilo mu toto sesazení tím, že jmenovala jej maršálem Francie. Joffre zůstal francouzskému lidu hrdinou a jeho jméno jistě neupadne v zapomenutí, ať už budou jakékoliv válečné osudy Francie.

Italie má také několik státníků, kteří stali se obětí války. Nejznámějším z nich je nepochybně Giovanni Giolitti, jenž pracoval vytrvale za tím účelem, aby Itálie zdržela se války. Ale nesetkal se ve svých snahách s úspěchem. Věřné mínění přinutilo jej ustoupiti. Itálie připojila se ke spojencům. Stejně také poražen byl premier Sallandra, který byl viněn z nedostatku italských úspěchů.

Vstup Itálie do války zavinił pád dvou německých státníků, a sice knížete Bernharda von Buelow, bývalého kanceláře, a Gottlieba von Jagowa, zahraničního ministra. Buelow, bývalý vyslanec v Římě, jenž měl za manželku Italku, poslán byl Německem do Itálie, ldyž zdálo se hroziti nebezpečí, že Itálie vstoupí do války po boku spojenců. Jeho úkolem bylo tomu zabrániti. Nepodařilo se mu to. Císař Vilém dal mu na jevo svoji nelibost a od prohlášení války Itálii Rakousku Buelow žije ve Svěrcísku.

V Rakousko-Uhersku viděli jsme pád dvou státníků, hraběte Leopolda von Berechtolda, zahraniční-

OBRAZKOVÝ DOPROVOD K SOUČASNÝM UDÁLOSTEM.

1.—Typy německých válečných zajatců, zaměstnaných při budování táborů pro americké vojsko ve Francii. 2.—Anglické ženky, opatřené ochrannými maskami, naplňují plynové střely v továrnách na střelivo. 3.—Americký parník Luckenbach, který potopen byl německou ponorkou za tři hodiny po té, kdy zničil jinou ponorku dělostřeleckým ohněm. 4.—Slečna Ann Morganova, sestra J. P. Morgana, která získala vyznamenání od francouzského ministra zemědělství za svoji práci při znovubudování zničených vesnic v distriktu Aisne.